

KARELIA-AMMATTIKORKEAKOULU
Musiikin koulutusohjelma

Eero Pakkanen

BÄNDITOIMINTA VARHAISNUOREN KEHITTÄMISEN TUkena

Opinnäytetyö
Toukokuu 2015

OPINNÄYTETYÖ
Toukokuu 2015
Musiikin koulutusohjelma

Siltakatu 1
80100 JOENSUU
013 260600

Tekijä(t)

Eero Pakkanen

Nimeke

Bänditoiminta varhaisnuoren kehittymisen tukena

Tiivistelmä

Tämän opinnäytetyön aiheena on bänditoiminta varhaisnuoren kehittymisen tukena. Kiinnostuin aiheesta suorittaessani musiikkipedagogiikka-opintoihini sisältyvää työharjoittelujaksoa varhaisnuorten bändiohjaajana Pohjois-Karjalan alueella vuonna 2014. Tutkimukseni kohderyhmänä olivat ohjaamani 10–13-vuotiaat varhaisnuoret.

Opinnäytetyössäni sovelsin teoretietoa omiin kokemuksiini varhaisnuorten bändiohjauksesta. Aiheeseen perehdyin käytännössä oman opetustyöni kautta havainnoimalla ja kokeilemalla. Työni teoreettisen pohjan sain aihepiirin liittyvästä kirjallisuudesta. Pää tavoitteena on ollut saada uusia työkaluja omaan opetustyöhöni.

Haastattelin myös Pohjois-Karjalan alueella toimivaa kokenutta bändiohjaajaa, jonka vastauksia käsittelem työssäni.

Kieli

suomi

Sivuja 27

Liitteet 1

Asiasanat

Bänditoiminta, luovuus, opettaminen

THESIS
May 2015
Degree Programme in Music

Siltakatu 1
80100 JOENSUU
013 260600

Author (s)
Eero Pakkanen

Title

The effect of band activities on supporting the development of subteens.

Abstract

The subject of this thesis was to look into the effect of band activities on supporting the development of subteens. I also studied if band activities can be used to develop creativity and social skills. The main focus in my work were subteens aged 10-13 years.

In my thesis I applied the theoretical knowledge to my own experiences of band instruction with the subteens. I studied the subject in practice through my teaching job by observing and by trying things out.

The main goals for this to gain more tools for my teaching and to find ways to add creativity into my teaching and to better understand my own doing.

I also interviewed an experienced band instructor based in the North Karelia region whose thoughts I go through in this thesis.

Language

Finnish

Pages 27

Appendices 1

Keywords

Band activities, creativity, education

Sisältö

1	Johdanto.....	1
2	Tutkimusongelma ja tutkimuksen rajaus	1
3	Tutkimusmenetelmät.....	2
	3.1 Kysely	2
	3.2 Tapaustutkimus.....	3
4	Musiikki osana lapsen ja varhaisnuoren kehityksessä	4
5	Bändi–omanlaisensa ryhmä	5
	5.1 Bänditoiminta ja sen tavoitteita	6
	5.2 Tapaustutkimus bänditoiminasta	10
6	Musiikki luovuuden kehittymisessä	12
	6.1 Luovuuden tukeminen bänditoiminnan avulla.....	14
	6.2 Luovan työskentelyprosessin kuvaus	16
7	Bändiohjaajan kyselyhaastattelun vastaukset ja eri oppimiskäsitykset.....	17
	7.1. Humanistinen oppimiskäsitys.....	18
	7.1.1 Konstrukttiivinen oppimiskäsitys	20
	7.1.2 Kognitiivinen oppimiskäsitys	21
	7.2 Bändiohjauksen merkitys	22
8	Pohdinta	24
	Lähteet.....	27

Liite   Bändiohjaajan kyselyhaastattelu

1 Johdanto

Opinnäytetyössäni tutkin bänditoiminnan merkitystä varhaisnuorten kehittymisen tukena. Kiinnostuin aiheesta suorittaessani musiikkipedagogiikka-opintoihini sisältyvää työharjoittelujaksoa varhaisnuorten bändiohjaajana Pohjois-Karjalan alueella. Tutkimukseni kohderyhmä oli ohjaamani 10–13-vuotiaat varhaisnuoret. Käytän tästä ryhmästä työssäni nimitystä varhaisnuoret. Aiheen valintaa edesauttoi oma kiinnostuneisuus ryhmän opettamiseen ja sen tarjoamat haasteet sekä mahdollisuudet musiikinopetuksessa. Opinnäytetyössäni olen soveltanut teoriatietoa omiin kokemuksiini varhaisnuorten bändiohjauksesta. Aiheeseen perehdyin käytännössä oman opetustyöni kautta havainnoimalla ja kokeilemalla. Työni teoreettisen pohjan sain aihepiirin liittyvästä kirjallisuudesta. Haastattelin myös Pohjois-Karjalan alueella toimivaa kokenutta bändiohjaajaa ja peilasin hänen kokemuksiaan teoriaan.

Omana tavoitteenani on ollut opinnäytetyöni kautta saada lisää työkaluja omaan opetustyöhön varsinkin ryhmän opettamiseen ja omien luovien opetusmenetelmien kokeilemiseen. Olen omassa opetuksessani pyrkinyt välittämään oppilaille itse bänditoiminnassa hyödyllisiksi kokemiani tietoja, joita yritän yhdistää käytännönläheiseen yhdessä tekemisen kautta tapahtuvaan oppimiseen. Työni on suunnattu kaikille musiikista, kasvatustieteistä ja pedagogiikasta kiinnostuneille.

2 Tutkimusongelma ja tutkimuksen rajaus

Työni tutkimusongelmana oli pohtia musiikin merkitystä varhaisnuoren kehityksessä ja sitä, kuinka musiikki voi olla tukena luovuuden ja sosiaalisten taitojen kehittymisessä. Työssäni tarkastelin aihetta keskittyen 10-13 vuotiaisiin var-

haisnuoriin, koska ohjaamaani bändikerholaiset kuuluivat tähän ikäluokkaan. Ensimmäiset bändit perustetaan usein tässä iässä. Pohdin aihetta refleктоimalla omia kokemuksiani varhaisnuoruudessa aloittamani bändiharrastuksen pohjalta.

Aikaisempia tutkimuksia varhaisnuorten musiikinopiskelusta aiheesta on tehty, muun muassa Kati Männistön pro gradu -työ Varhaisnuori piano-oppilaana - oppimateriaalin ja soitonopetuksen vastaavuus varhaisnuorten kehitysvaiheisiin sekä Annu Tuovilan ”Mä soitan ihan omasta ilosta!”, pitkittäinen tutkimus 7–13-vuotiaiden lasten musiikin harjoittamisesta ja musiikkiopisto-opiskelusta. Töissä käsitellään nuoruuden kehitysvaiheita ja musiikillista kehitystä.

3 Tutkimusmenetelmät

3.1 Kysely

Opinnäytetyöni yhtenä aineistonkeruumenetelmänä käytin kyselyhaastattelua, jonka tein Pohjois-Karjalan alueella toimivalle kokeneelle bändiohjaajalle. Kysely kuuluu aineistonkeruun perusmenetelmiin, ja sen tarkoituksena on kerätä aineistoa valmiiksi suunnitelluilla kysymyksillä. Kyselyn haittapuolina voi olla kuinka todenmukaisesti ja huolellisesti kyselyyn on vastattu. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 183–184.) Kyselyssä kysymykset voivat olla monivalinta- tai avoimia kysymyksiä. Monivalinta- eli strukturoidut kysymykset antavat tietoa, jota on helppo jälkeinpäin käsitellä myöhemmin tilastollisina käyrinä. (Hirsjärvi, ym. 2004, 187–190.)

Bändiohjaajan kyselyhaastattelun toteutin 14 avoimen kysymyksen muodossa. Kysymyksiä oli melko paljon, mutta ne olivat perusteltuja ja aihetta tukevia. Avoimissa kysymyksissä on etuna se, että ne jättävät vastauksissaan mahdollisuuden myös uusien näkökulmien syntyemisille (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 199). Bändiohjaajalle teettämäni kyselyn tarkoituksena oli kuulla kokeneen ohjaajan ajatuksia bändiohjaustyön merkityksestä ja kokemuksista sekä saada käytännön kokemuksiin pohjautuvaa tietoa.

3.2 Tapaustutkimus

Työni yhtenä tutkimusmenetelmänä käytin tapaustutkimusta eli case-tutkimusta. Tapaustutkimuksessa valitaan tutkimuksen ja havainnoinnin kohteeksi jokin yksittäinen tapaus tai useamman kohteen havainnointi.

Opinnäytetyössäni olen havainnoinut yhden ohjaamaani oppilaan toimintaa ryhmässä sekä ryhmän toimintaa kokonaisuudessaan. Havainnointiaika kesti noin seitsemän kuukautta, jona aikana suoritin opetusharjoittelujaksoani. Havainnoin myös kokeneen bändiohjaajan toimintaa muutaman kerran. Käsittelen opinnäytetyössäni näitä omia havaintoja bändiohjauksesta yhdistettynä aihekirjallisuuden teoriaan. Pohdin käsittelemääni aihetta omien ohjauskokemusteni kautta ja osittain myös omien varhaisnuoruuden bändikokemuksieni kautta. Tapaustutkimuksessa tavoitteena on tutkimuskohteen ominaispiirteiden tarkka havainnointi niiden luonnollisessa ympäristössä (Saaranen-Kauppinen & Puusniekka 2006).

4 Musiikki osana lapsen ja varhaisnuoren kehityksessä

Musiikilla on tutkittu olevan vaikutusta lapseen jo varhaisissa kehitysvaiheissa. Musiikillisessa kehityksessä voidaan erottaa selkeitä kausia, vaikka edellytykset oppia ovat aina yksilöllisiä. Näiden vaiheiden tunnistaminen, tukeminen ja mahdollisuuksien luominen tukevat lapsen tervettä kehitystä. Lapsen ensimmäiset musiikilliset kokemukset alkavat jo sikiövaiheessa äidin kohdussa. Lapsi kuulee äidin elimistön ääniä ja puhetta sekä muita vaimeita ääniä, mitkä auttavat kuulohermoston kehittymistä. Ruumin perustoiminnot, esim. äidin sydämen syke ovat varhaisia rytmin lähteitä, joista lapsi saa säännöllisyyden tunnetta. Lapsen synnyttyä äidin puhe, äänen sävy, tuudittelu ovat varhaista vuorovaikutusta ja ensimmäisiä musiikillisiä kokemuksia. Tutut äänet ja rutiinit saavat lapsen rauhalliseksi ja tyytyväiseksi. Nämä kokemukset aktivoivat tiettyjä alueita aivoista rekisteröityen sinne. (Fredrikson 2005, 210.) On tutkittu, että lapsena aloitettu musisointi voi kehittää merkittävästi aivojen toimintaa ja erityisesti keskittymiskykyä (Helsingin Sanomat).

Varhaisnuoruudessa nuori on murrosiän kynnyksellä ja käy läpi suuria muutoksia niin henkisesti kuin fyysisesti. Jokainen ihminen on yksilöllinen ja ainutlaatuinen. Varsinkin varhaisnuorelle on tärkeää, että häntä arvostetaan juuri sellaisena kun hän on eikä vertailla muihin (Jarasto & Sinervo 1999. 29).

Murrosikä alkaa pojilla noin 10–14 -vuotiaana ja tytöillä hieman aikaisemmin. Murrosiässä nuoren kehitys on hyvin yksilöllistä ja joskus verrattuna ikätoveriin nuoren fyysisessä kehityksessä voi olla neljänkin vuoden ero. (Karppinen, Ruokonen & Uusikylä 2009. 29.) Mielikuvitus ja luovuus ovat osa nuoruuden tunnusmerkkejä. Henkinen kehitys ruokkii luovuutta ja kiinnostus omaan tekemiseen lisääntyy. Nuoret alkavat tässä iässä jossain määrin kyseenalaistamaan vanhempiaan ja oma ajattelu kehittyy sekä kriittisyys asioita kohtaan lisääntyy (Jarasto & Sinervo 1999. 40).

Tässä iässä lapsen kognitiivinen kehitys on vaiheessa, jolloin oma ajattelu ja päättelykyky kehittyvät merkittävästi, mutta ajattelu on usein mustavalkoista. Soittamaan oppimisessa niin lapset kuin aikuisetkin kehittyvät omien yksilöllisten edellytystensä mukaisesti esimerkiksi motoriikan osalta. Murrosikäisen kehitykseen kuuluu myös aiemmin opitun kyseenalaistamista sekä kriittisyyttä asioita kohtaan. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2014.) On itse ohjaajana toimies- sa mielenkiintoista huomata, kuinka erilaisia persoonia ja oppimistapoja samanikäisten oppilaiden ryhmään mahtuu.

5 Bändi-omanlaisensa ryhmä

Käytän työssäni termiä bändi varhaisnuorten soittoryhmistä, virallisemmän yhtye -määritteen sijaan. Bändi-termi on paremmin sidoksissa varhaisnuorten maailmaan ja yleiseen puhekieleen. Termillä ”bändi” tarkoitetaan länsimaiseen populaarimusiikkiin keskittyvää ns. peruskokoonpanoa, johon kuuluu eri soittimia soittavia jäseniä. Tavallisesti bändikokoonpanoon kuuluu kitaristi, basisti, rumpali, kosketinsoittaja ja laulaja. Varsin usein varhaisnuorten perustamissa bändeissä on näitä yleisimpiä soittimia. Yleensä ajatus perustaa bändi lähtee joko yhdeltä tai useammalta henkilöltä, joilla on samat kiinnostuksen kohteet. Kouluympäristö voi myös tarjota kipinän soittoharrastukseen. Lähes jokaisessa koulussa on yleiset bändisoittimet piano, kitara, basso ja rummut. Oppilaat pääsevät soittamaan musiikintunneilla ja saavat tutustua eri soittimiin. Tänä päivänä peruskouluasteella on myös musiikkiluokkia ja taidepainotteisia kouluja, joissa opetuksessa on lisätty näiden aineiden merkitystä (Joensuun musiikkiluokka).

Ryhmässä tapahtuu vertaisarviointia, mikä on formatiivisen arvioinnin muoto. Sen toimintaperiaatteita on selkeästi yhteistoiminnallisuus. Vertaisarviointi on

hyvä tapa antaa palautetta ja kehitysideoita toisille ja se toimii hyvin varsinkin musiikin parissa. Vertaisarviointi voi olla nonformaalista esim. bänditreenien tai keikan jälkeen voidaan käydä yhdessä suoritusta läpi vapaamuotoisesti keskustellen. Nuoret antavat toisilleen palautetta esimerkiksi sanomalla ”Olipa hieno riffi”, ”Tuo ääni ei sopinut tuohon sointuun” tai ”Älä soita niin lujaa”. Vertaisarviointi toimii vastavuoroisesti ja tasa-arvoisesti. Kun jakaa toiselle ajatuksia ja kuuntelee, saa myös itse uusia ajatuksia. Tästä arviointimenetelmästä puuttuu opettajan auktoriteetti, mikä ei sovi kaikille palautteen saajille. Haasteita vertaisarvioinnille luo mm. rakentavan palautteen antaminen esimerkiksi omalle ystävälleen tai kilpailutilanteessa annettu turhan ankara palaute. Varhaisnuoret saavat vertaisarvioinnin avulla enemmän käsitystä arviointikulttuurin toimitavoista ja se lisää heidän ymmärrystä, siitä mitä heiltä oppijoina odotetaan. (Atjonen 2007. 85–87.)

5.1 Bänditoiminta ja sen tavoitteita

Kunnissa ja kaupungeissa nuorille järjestettävää musiikin parissa tapahtuvaa yhteissoiton ohjausta kutsutaan yleisesti nimellä bänditoiminta. Bänditoimintaa järjestää esimerkiksi nuorisotoimi, paikalliset kulttuurijärjestöt tai yhdistykset ja koulut. Toiminnan tarkoituksena on lisätä nuorten harrastusmahdollisuuksia tarjoamalla harjoittelutiloja sekä esiintymismahdollisuuksia. Nuoret saavat ja oppivat bänditoiminnassa soitto- ja bänditoiminnan perusteiden lisäksi arvokkaita sosiaalisia taitoja ryhmän jäsenenä toimimisesta sekä rohkaisua itseilmaisuuksiin ja itsetunnon kasvuun. Bänditoiminta tarjoaa lapsille ja nuorille esiintymis- ja äänitysmahdollisuuksia. Toimintaan pääsevät usein kaikki halukkaat mukaan tai mukaan otetaan ilmoittautumisjärjestyksessä riippuen kyseisen paikan toimintatavoista. Bänditoimintaan osallistuminen on usein ilmaista. Hyvin usein myös ylä- ja alakouluissa oppilailta on mahdollista soitella yhdessä esimerkiksi välituntisin tai koulun jälkeen omatoimisesti tai ohjatuissa kerhoissa. Ilmainen bändiohjaus madaltaa nuorten kynnystä lähteä mukaan musiikin harrastustoimin-

taan, sillä kaikilla perheillä ei ole varaa esimerkiksi musiikkiopiston lukukausimaksuihin.

Bänditoiminnan tärkein merkitys on nuorten yhteinen tekeminen eikä niinkään vaikkapa musiikin teoreettisiin asioihin perehtyminen. Toiminta lisää yhdessä tekemisen riemua ja ystävyysuhteiden syntymistä. Bänditoiminnassa on usein nuorille ehtona järjestys- ja käyttäytymissääntöjen noudattaminen. Tällä tavoin nuoret oppivat vastuunkantoa saadessaan sääntöjä noudattamista vastaan käyttää koulun tai muun toimintaa järjestävän tahon tiloja (Muurame).

Bänditoimintaa voidaan myös käydä esittelemässä peruskouluissa, mikä saattaa innostaa nuoria kokeilemaan soittoharrastusta ilman aikaisempaa kokemustakin. Joskus vanhemmillakin voi olla epäily omien lastensa musiikillisista kyvyistä perustuen vaikkapa omiin kokemuksiin. Ei välttämättä uskota, että lapsi tai nuori voisi alkaa soittaa instrumenttia, koska kukaan muukaan perheessä ei ole musikaalinen. Harrastukselle on hyvä kuitenkin antaa mahdollisuus, jos nuori siihen kiinnostusta osoittaa. Toiminta luo varhaisnuorille edellytykset jatkaa bänditoimintaa myöhemmin myös itsenäisesti. Ensiksi tutustutaan ohjaajan kanssa johonkin ennalta sovittuun musiikin tyyliin tai kappaleeseen. Tämän jälkeen nuoret pystyvät harjoittelemaan itsenäisesti.

Bändikerhoon saapuvat oppilaat eivät välttämättä omaa aikaisempaa kokemusta soittamisesta. Tällöin ohjaajan tehtävänä on tutustuttaa heitä eri soittimiin. Bändikerhot tarjoavat heille mahdollisuuden kokeilla eri soittimia rauhallisessa ympäristössä. Soittimet valikoituvat yleensä nopeasti, sillä oppilaille on usein jokin kiinnostuksen kohteena oleva soitin jo mielessä. Myös ohjaajan merkitys on suuri ja hän voi ehdottaa soitinta oppilaille. Kun soitin on alussa valikoitunut, ensimmäiset soittimet usein jäävätkin oppilaiden pääsoittimiksi.

Bändiohjaus tarjoaa varhaisnuorille ainutlaatuisen tilaisuuden oppia soittamista ilman koulun hierarkisia piirteitä, sillä oppiminen perustuu jokaisen omaan sitoutumiseen eikä oppijaa vertailla muihin. Tällainen vapaamuotoisempi oppiminen voi toimia joillakin yksilöillä todella menestyksellisesti ja tarjoaa mahdollisuuden uudenlaisiin onnistumisen ja oppimisen kokemuksiin. Bänditoiminnassa on parempi keskittyä tekemiseen ennemmin kuin liian teoreettiseen ja kaavamaiseen opetukseen.

Bändikerhossa soitetaan yhdessä tunnettuja kappaleita, sävelletään omia kappaleita, kuunnellaan musiikkia ja puhutaan musiikista sekä muista varhaisnuoria kiinnostavista aiheista. Jokaiseen tapaamiskertaan suunnitellaan teema, mutta toiminta etenee kuitenkin varhaisnuorten ehdoilla ja luovasti. Kokemukseni perusteella bändiohjaajan on hyvä perustella, minkä vuoksi hän on valinnut käsiteltävänä olevan kappaleen tunnin aiheeksi. Oppilaat samaistuvat parhaiten oman aikansa musiikkiin, johon ovat tottuneet arkielämässään. Oppilaiden omaa kiinnostusta ja motivaatiota on hyvä tukea kuuntelemalla heidän toiveitaan tunnin aiheista ja esitettävästä ohjelmistosta. On kuitenkin hyvä tutustuttaa oppilaita myös muihin heille vieraampiin musiikkityyleihin sekä eri vuosikymmenien musiikkiin ja niiden tärkeimpiin kappaleisiin. Eri tyyleihin tutustuminen lisää musiikillista tuntemusta ja eri tyyleistä löytyy kullekin bändisoittimille tärkeää ohjelmistoa.

Bändiohjauksen tavoitteet riippuvat usein ohjattavista ryhmistä. Toisille riittää enemmän yhdessä olo, kun taas toiset haluavat keskittyä nimenomaan soittamiseen. Itse olen soitattanut noin 10–13-vuotiaiden varhaisnuorien kanssa materiaalia AC/DC:stä Robiniin. Kappaleiden kautta oppilaita voi tutustuttaa eri tyylien piirteisiin ja joskus voidaan verrata vaikkapa kahta eri aikakausilta olevaa kappaletta toisiinsa ja todeta niissä olevan samat soinnut eli sointukierto. Tällaiset pienet havainnot kasvattavat nuoren musiikillista tietämystä. Tällaisenkin teoreettisen asian voi esittää hausalla tavalla joko itse soittaen ja laulaen, demonstroiden tai vaikka Youtube-esimerkin avulla esimerkiksi The Axis Of Awesome -musiikki & komediaryhmän 4 chords–videon avulla. Videossa esitetään hausalla tavalla, kuinka yleinen sointukierto I V vi IV toteutuu lukuisissa

kappaleissa. Nämä roomalaiset numerot tarkoittavat sointuasteita 1, 5, 6 ja 4. Yksinkertaisesta selitettynä nämä soinnut löytyvät esimerkiksi C-duuriasteikosta, minkä sävelet ovat C D E F G A B C. (Kuva. 1.)

Numero tarkoittaa monesko sävel se on kyseisestä asteikosta, johon se rinnastetaan. Yksinkertaisimmillaan se tarkoittaa sitä, että C-duuri sävellajissa soinnut olisivat C, G, Am ja F. Suomalainen koomikko Ismo Leikola on myös tehnyt samasta aiheesta videon nimeltä Kaikkien biisien kertosaä. Erilaisten musiikillisten muotorakenteiden havainnointi hälventää musiikkiin ja teoriaan liittyvää mystiikkaa. Usein nuoria ei välttämättä kiinnosta musiikinteoria bändisoiton yhteydessä. Siksi sitä onkin hyvä ”ujuttaa” mukaan käytännön kautta lähes huomaamatta.

ESIM.

I			IV	V	vi		
C	D	E	F	G	A(m)	B	C

Kuva. 1. Sointuasteet.

Olin itse 8. luokalla mukana bändikerhossa, jossa soitettavana ohjelmistona oli muun muassa kappaleita Europe – The Final Countdown, ZZ Top – Sharp Dressed Man, Eric Clapton – Wonderful Tonight, Egotrippi – Elohopeaa, Apulanta – Ilona. Nämä kappaleet ovat tunnettuja teoksia omista genreistään ja usein niihin liittyi jokin opittava aihe, kuten komppaaminen tai melodian soittaminen. Kyseisistä kappaleista kaikki voisivat olla myös nykyajan bändikerhon opetuksessa mukana. On tärkeää tukea oppilaiden omien kappaleiden tekemistä ja tarjota niihin ohjausta ja äänitysmahdollisuuksia.

Kokemuksieni mukaan bändissä soittaminen on musiikillisesti erittäin kehittävä. Pidän sitä kehittävämpänä jossain muodoissa kuin yksin soittamista varsinkin nuoruudessa. Opin itse soittamisen alkeet bändissä soittamisen ja yhdessä kokeilun kautta. Kaverit näyttivät, miten riffit menivät ja otin mallia. Riffillä

tarkoitetaan musiikissa esiintyvää toistuvaa kuviota, mikä soitetaan usein sähkökitaralla (Tabell, 2010, 146).

Riffejä voi soittaa samalla periaatteella muillakin soittimella ja niitä esiintyy muun muassa pop- ja jazz-musiikin eri tyylilajeissa. Esimerkiksi Deep Purple bändin Smoke on the Water kappaleen alkusoitto on erittäin tunnettu esimerkki kitarariffistä. Vasta vuoden soitettuani aloin järjestelmällisesti opetella soitintani. Varhaisissa bändeissä musiikkityylit saattavat vaihdella usein, mikä saattaa olla selitettävissä myös musiikillisella kasvulla. Nuorten bändien musiikkityyliin vaihtumiseen voivat vaikuttaa esimerkiksi pinnalle nousevat uudet bändit ja kavereiden mielipiteet.

5.2 Tapaustutkimus bänditoiminasta

Esimerkkitapauksena erilaisista rooleista ryhmässä valitsin havainnoinnin kohteeksi ohjaamassani ryhmässä olleen yhden pojan. Tässä tapaustutkimuksessa tarkkailin kyseistä oppilasta ja hänen oppimistaan sekä ikäryhmälle tyypillisiä oppimisen piirteitä ohjaamani bändikerhon osalta. Tarkkailemani oppilas kuului ohjaamaani bändiin, jossa oli lisäksi kolme muuta samanikäistä poikaa. Pojat olivat jo ennestään soitelleet muutaman vuoden yhdessä ja olivat kavereita keskenään koulussa ja vapaa-ajalla. Pääsääntöisesti kaikki vastaanottivat tietoa ilman ongelmia ja olivat kiinnostuneita. Ohjaamilleni varhaisnuorille bänditoiminnassa tärkeältä vaikutti myös olevan yhdessä oleminen ja tekeminen.

Havainnoimani oppilas oli melko rauhallinen luonteeltaan ja halusi oppia uusia musiikillisia asioita sekä kykeni omaksumaan niitä melko nopeasti. Joskus hän kyseenalaisti antamiani neuvoja, mutta otti tiedon vastaan helposti ja innokkaasti. Hän oli aktiivinen toimija ryhmässä ja tavallaan oman porukkansa johtaja tiedostamattaan. Hän opetti omalla toiminnallaan ja esimerkillään myös ryhmän muita jäseniä. Välillä oppilaan keskittymiskyky vaihteli ryhmän vaikutuksen johdosta, mutta keskittyminen palautui, kun pyrin ohjaajana ottamaan tilanteen hal-

tuun. Sosiaalinen ilmapiiri oli ryhmässä hyvä, ja oppilaat saattoivat halutessaan tuoda esille omia mielipiteitään ja luovuuttaan.

Ryhmässä tapahtuva sosiaalinen vertailu opettaa varhaisnuorelle paljon itsestään, minkä avulla käsitys omasta minäkuvasta alkaa muodostua (Salmivalli 2005, 32–33). Havainnoimastani oppilaasta huomaa erityisesti, että hän oli muita ryhmän jäseniä hieman motivoituneempi bändiä ja harjoittelua kohtaan. Hän osoitti musiikillista lahjakkuutta muun muassa keksimällä omia riffejä ja melodioita. Oppilas halusi käyttää enemmän aikaa soittamiseen kuin vaikkapa kännykkäpeleihin tai yleiseen riehumiseen. Hänen motivaationsa soittamiseen vaikutti sisäiseltä innolla. Muihin bändikerhon jäseniin verrattaessa tarkkailemallani oppilaalla käyttäytyminen oli jo selkeästi kypsempää ja ajattelu oli abstraktimpaa. Erot henkisen kypsymisen suhteen näkyivät paljon kasvavien varhaisnuorten ryhmädynamiikassa, mutta suurempia ongelmia tämän bändiryhmän toimintaan se ei aiheuttanut.

Ohjaamissani ryhmissä oli selkeästi aktiivisia oppilaita, joilla oli omiakin ideoita ja aloitteellisuutta, sekä passiivisia oppilaita, joilla ei ollut juurikaan aloitteellisuutta käsiteltävää aihetta kohtaan. Ohjattaville varhaisnuorille olikin selkeästi tärkeintä yhdessä oleminen ja tekeminen soittamisen jäädessä välillä taka-alalle. Sosiaalinen ilmapiiri oli hyvä, ja oppilaat uskalsivat tuoda omaa luovuuttaan ja mielipiteitään esille melko vapautuneesti. Murrosiässä myös sosiaaliset taidot kehittyvät entisestään, jolloin ryhmällä on suuri vaikutus.

Kaverit ovat tärkeitä, ja ryhmään kuulumisen ja hyväksytyksi olonsa tunteminen ovat tärkeitä tekijöitä nuoren terveen itsetunnon ja vuorovaikutustaitojen kehittymisen kannalta. Sosiaalisella ympäristöllä on suuri vaikutus opiskelu- ja oppimismotivaatioon ja koko opiskelun muotoutumiselle. Ympäristön ihmisiltä opitaan tarkoituksella sekä huomaamatta monenlaisia tietoja, taitoja, käsityksiä ja asenteita. Bänditoiminnassa juuri ryhmän toimivuus on erittäin tärkeää. Huonosti toimiva ryhmä tai sosiaalinen ympäristö voi haitata oppimista. Oppilaan tunti-

essa asemansa esimerkiksi jollainlailla uhatuksi ryhmässä on vaikea keskittyä yhteisen tavoitteen täyttymiseen.

Ohjaamani bändiryhmät ovat muodostuneet kuitenkin jo valmiista kaveriryhmistä, jolloin näiden varhaisnuorten välillä on hyvä vuorovaikutussuhde jo luonnostaan. Toisenlainen tilanne tulee mieleeni esimerkiksi 8.luokan valinnaisissa bändiryhmissä, joissa saattaa olla toisilleen tuntemattomia oppilaita eri luokilta. Tällaisessa ryhmässä yhteinen kiinnostuksen kohde luo kuitenkin ryhmäytymistä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Hyvän ryhmän syntyminen vaatii aikaa ja halua avoimeen vuorovaikutukseen, ja edellyttää ennen kaikkea jokaisen ryhmän jäsenen sitoutumista yhteisten tavoitteiden saavuttamiseen. (Anttila 2004, 94–95.)

Oli mukavaa nähdä, kun oppilaat kokeilivat uusia soittoasioita innolla ja rohkeasti. Pyrin omassa opetuksessani tuomaan oppilaiden soitosta aina esille positiivisia asioita. Kun joku nuori soittaa jotain satunnaista omaa riffiään, ehdotan että voisimme tehdä siitä yhdessä uuden kappaleen. On tärkeää, että oppilaiden kiinnostus kumpuaa sisäisestä mielenkiinnosta ja yrittämisestä eikä niinkään ulkoisesta painostuksesta. Parhaassa tapauksessa oppilas ja opettaja tuottavat molemmat omia oivalluksiaan, jotka saavat toisistaan voimaa. (Mannerheimin lastensuojeluliitto 2014.)

6 Musiikki luovuuden kehittämisessä

Amerikkalainen kasvatustutkija Joseph Renzulli hahmottelee luovuutta seuraavilla osatekijöillä: luovuus, sujuvuus, joustavuus, originelli ajattelu, avoimuus uusille kokemuksille, aistiherkkyys sekä halukkuus ottaa riskejä. Luovuus näkyy luovan ihmisen omaperäisyydessä toteuttaa asioita (Viljamaa 2013, 149). Luova ihminen suhtautuu asioihin ennakkoluulottomasti, jopa lapsenomaisesti, innos-

tuneesti kuin ensi kertaa asiasta kuullessaan. Luova ihminen toteuttaa asioita omalla tavallaan perinteisistä tavoista ja ajatusmalleista poiketen. Luovan ihmisen käytös saattaa aiheuttaa henkilölle erilaisuuden tunnetta ja tunnetta, ettei kavereita ole tai että muuta eivät ymmärrä häntä. Usein luovat ihmiset löytävät ajatuksiltaan samanlaista seuraa mm. harrastusten ja muiden kiinnostuksen kohteiden kautta. (Viljamaa 2013, 150). Luovuudella on monenlaisia muotoja, niin kuin on monenlaisia ihmisiäkin.

Soittamisessa ja säveltämisessä luovuus on vahvasti läsnä. Bändissä soittaessa opetellaan soittamaan usein kokeilemisen kautta. Aloitteleva soittaja voi opetella soittamaan tuttua kappaletta korvakuulolta omalla tavallaan ja tekniikallaan tai kokeilun kautta matkimalla kuulemiaan ääniä ja rytmejä. Luova ihminen voi esimerkiksi säveltää omassa päässään ilman soittimia. Hän osaa kuvitella miten eri soittimet toimivat yhdessä. Säveltämisessä ei tarvita välttämättä liemmin teoreettisista pohjaa, mikä saattaa johtaa uusien ennakkoluulottomien ideoiden syntyyn. Kuin säännöt otetaan pois voidaan luovuuden kautta tehdä niin kuin halutaan.

Tutkimusten mukaan musiikki toimii yksilön kokonaisvaltaisen kehityksen edistäjänä ja on tärkeä osa lapsen tasapainoista kasvua (Pietarin Suomalainen musiikki-instituutti). Musiikki on kuitenkin siinä mielessä haasteellinen taiteenlaji, että siinä lähdetään usein opettelemaan muiden säveltämiä kappaleita. Jos vertaamme sitä vaikkapa kuvataiteeseen, jossa yleensä annetaan aihe ja kukin saa melko vapaasti tehdä omanlaisensa taideteoksen. Lasten luovuutta voidaan tukea monin eri tavoin musiikin avulla ja mielestäni musiikin opetuksessa voitaisiinkin käyttää enemmän samanlaista lähestymistapaa, jossa taiteen tekeminen aloitettaisiin omaan luovuuteen ja tuotoksiin pohjautuen.

Varhaislapsuuden intuitiivisesta ja leikkimielisestä oppimisesta siirrytään noin 9–12-vuotiaina kohti musiikillisen ajattelun symbolista kehitysvaihetta. Tässä iässä lapset ovat vaikutusalttiita elinpiirinsä ihmisten, ympäröivän kulttuurin ja mediasta tulevan musiikin vaikutukselle. Usein oppiminen tapahtuu huoma-

matta, kun oppimiseen liittyy jokin hauska ja mielekäs tavoite. Nykyään on tärkeää hyödyntää opetuksessa teknologiaa esimerkiksi lasten omien älypuhelinien muodossa, joita he voivat käyttää musiikin äänittämiseen ja säveltämiseen erilaisten sovellusten avulla. (Ruokonen & Grönholm 2005, 85–86.)

Varhaisnuorten itse muodostamissa bändeissä soittajat valikoituivat usein kavერიpiristä, eikä soittotaito ole tällöin pääasia vaan tärkeintä on yhdessä kiinnostavan asian tekeminen. Bändi on hyvä alusta yhteisten pelisääntöjen ja sosiaalisten taitojen oppimiseen. Bändille keksitään usein yhdessä nimi, mikä lisää yhteenkuuluvuuden tunnetta. Niissä tehdään yhdessä kappaleita, sovitaan harjoitusajat ja mietitään yhteisiä tavoitteita. Bändin jäsenet voivat tehdä niin sanotun bändisopimuksen, jossa mietitään yhteisiä suunnitelmia ja mitkä ovat yhteiset tavoitteet. Bändisopimus ei ole virallinen sopimus vaan enemmänkin yhteisesti mietityt pelisäännöt (Larmola, 2004, 10).

6.1 Luovuuden tukeminen bänditoiminnan avulla

Haastattelemani bändiohjaaja kertoi käyttäneensä opetuksessaan opetusmenetelmää, jossa jokainen oppilas saa valita yhden sävelen kappaleeseen, minkä jälkeen keksitään yhdessä rytmi ja aihe, jonka pohjalta tehdään sanat. Näin saadaan hauskalla tavalla yhdessä luotua oma kappale, jonka tekemisestä lapset itse pääosin vastaavat. Kun soitonalket on opittu hauskalla tavalla oppilaita voidaan oman kiinnostuksensa perusteella ohjata eri tyylilajien hyödyllisen ohjelmiston opettelemiseen. Tavoitteellisuuden lisäämiseksi oppilaita voidaan ohjata muun muassa musiikkiopisto-opintojen pariin.

Olen havainnut itsekin omien kappaleiden tekemisen hyväksi motivointikeinoksi bändiohjauksessa. Tällöin kynnyksen soittamisen aloittamiseen madaltuu ja lausahdukset kuten ”En osaa tai ”En pysty” vähenevät huomattavasti. Keksimme

yhdessä oppilaiden kanssa omia kappaleita, joihin jokainen saa lisätä oman kädenjälkensä. Usein uusi kappale syntyy juuri oppilaslähtöisesti, kun joku keksii vaikkapa sanoituksen, aiheen tai vaikkapa pienen melodian, jonka ympärille luodaan musiikkia.

Muutamia kappaleita, joita olemme varhaisnuorten kanssa keksineet ovat olleet esimerkiksi hyökkäävästä haista kertova ”Shark Attack” ja ”Chicken Chicken”, jonka idea tuli kosketinsoittimesta löytyneestä kukonkiekaisu äänestä. Varhaisnuoret keksivät yleensä kappaleen nimen ja tunnelman, minkä kautta lähdemme hakemaan musiikillisia sävyjä. Esimerkiksi ”Shark Attack” -kappaleessa esiintyi Tappajahai-elokuvan tunnusmusiikista tuttu pienen sekuntin intervalli alkaen hitaasti ja nopeutuen ”hain” lähestyessä. Varhaisnuorten kanssa tehdyt kappaleet voivat olla lyhyitä ja yksinkertaisia, mutta jo 10–13-vuotiaat kykenevät hahmottamaan hyvinkin laajasti musiikillisia muotorakenteita (Ruokonen & Grönholm 2005, 85–86).

Olen huomannut, että nuorten ennakkoluulottomasta suhtautumisesta musiikkia kohtaan syntyy usein mielenkiintoisia ja jopa haasteellisia ideoita kappaleisiin muun muassa tahtilajivaihdoksien muodossa. Lapset alkavat ymmärtää omien kappaleiden kautta musiikkikappaleen muodostuvan eri paloista, joita yhdistämällä syntyy musiikillinen kokonaisuus. Soittotaito kehittyy omien taitojen ja tietämyksen tasolla ja parhaimmillaan oppilaat pääsevät luovaan flow-tilaan. Bändiohjaaja voi ohjata oman musiikkikappaleen tekemistä muun muassa lisäämällä niihin yleisimpiä musiikillisia sointurakenteita, jolloin musiikin teoreettinenkin puoli saadaan mukaan ohjaukseen. Nuorten kyky hahmottaa musiikkia kehittyy ja pian he jo tunnistavat sointukiertoja esimerkiksi radiossa soivista kappaleista ja kykenevät yhä omatoimisempaan bändityöskentelyyn yhdessä.

6.2 Luovan työskentelyprosessin kuvaus

Toteutimme ohjaamani kahden pojan ryhmän kanssa lyhyen musiikkiaiheisen ja teemaltaan kasvatuksellisenkin Lego-animaation. Keksimme yhdessä oppilaiden kanssa, että aloittaisimme tällaisen projektin heidän näyttäessään minulle erään tunnin alussa Youtubesta lego-animaatioita. Päätimme, että toteutamme bändiaiheisen videon, jossa me kolme olemme lego-hahmoina. Poikien kahden hengen bändin nimi oli Kovanaamat, jossa rumpalin ja basistin lisäksi minä ohjaajana soitin kitaraa.

Yhtenä ideana videon tekemisessä oli myös yhdistää yhdessä siihen teemmämme musiikkia. Kappale nimeltään Puolipäättömät ratsumiehet päätyikin videon taustamusiikiksi. Kappaleen olimme nauhoittaneet oppilaan älypuhelimien avulla edellisissä harjoituksissa. Animaation tekemiseen tarvittiin Legoukkoja ja palikoita, älypuhelimien kamera still-kuvia ja videota varten sekä tietokone editointia varten. Animaation nimeksi tuli Bändipäivä lego ukkoina – The Movie.

Animaation juoni:

”Oli normaali maanantaipäivä ja olimme kovanaamojen kanssa menossa taas bändikerhoon. Juuri aloittaessamme soittimien kasaamisen katsoimme ulos ikkunasta ja näimme sään muuttuvan hurjan synkäksi ja myrskyisäksi. Yhtäkkiä salama iski läpi ikkunan osuen meihin ja menetimme tajumme. Jonkin ajan kuluessa heräsimme ja huomasimme kutistuneemme pieniksi legoukoiksi ja pyörryimme uudestaan vuorotellen. Herättyämme soittimetkin olivat pienentyneet. Pian päätimme mennä soittamaan, koska emme keksineet muuta tekemistä. Toivoimme, että joku kuulisi soittomme ja pelastaisi meidät. Jonkin aikaa soitettua meihin iski uusi salama ja pyörryimme. Herättyämme olimme palanneet taas normaali kokoisiksi. Totesimme musiikin pelastaneen meidät ja huudahdimme yhteen ääneen: Musiikki kasvattaa! ”

Animaatioprojektin tarkoituksena oli tarjota erilaista toimintaa, jossa musiikki ja bänditoiminta oli taustalla, mutta toimintatapa oli hieman erilainen. Oppilaiden luovuuden tukeminen oli pääosassa, koska löysimme aiheen heidän oman kiinnostuksensa kautta ja he tekivät itse legoista muun muassa soittimet. Videon kuvasimme kännykällä ottamalla paljon valokuvia legoista saaden ne videoeditointi-ohjelman avulla liikkumaan. Kuvasimme videon aineiston yhden tunnin aikana ja teimme tietokoneen avulla säätöjä myöhemmillä kerroilla.

Teimme myös samalla ryhmällä oman levyn. Olimme nauhoitelleet kappaleita puhelimen avulla talteen. Kokosin äänitetyt kappaleet levyille ja eräs bändin jäsen oli löytänyt hienon kuvan, jonka laitoimme kanteen. Bändin jäsenet olivat silmin nähden otettuja, kun saivat levyn käsiinsä. Lisäksi tein heille nuotit ja midi-tiedostot yhdessä säveltämistä kappaleistamme.

7 Bändiohjaajan kyselyhaastattelun vastaukset ja eri oppimiskäsitykset

Haastattelin kyselyn avulla opinnäytetyötäni varten Pohjois-Karjalan alueella toimivaa kokenutta bändiohjaaja. Tavoitteenani oli saada kokeneelta ohjaajalta mietteitä hänen työstään nuorten bändiohjaajana. Halusin myös saada kysymysten myötä itselle neuvoja ja ohjeita kokeneemalta ohjaajalta omaan työharjoitteluuni aloittelevana bändiohjaajana. Kysely sisälsi 14 avointa kysymystä ja lähetin sen ohjaajalle sähköpostitse keväällä 2014. Olin sopinut ohjaajan kanssa jo etukäteen kyselyn tekemisestä.

Puran tässä osiossa ohjaajan vastaukset pohtien niitä omien kokemusten, havaintojen ja kirjallisuuden kautta. Tässä yhteydessä esittelen myös yleisimpiä oppimiskäsityksiä, joiden piirteitä bändiohjaajakin vastauksista nousee esille. Olin seuraamassa muutaman kerran ohjaajan bändiohjausta ja olin myös mukana apuohjaajana hänen kanssaan, joten jotkin havaintoni pohjautuvat hänen ohjauksensa seuraamiseen. Kyselyhaastattelu muodostui avoimista kysymyksistä, jotka liittyivät alalle hakemisen motiiveihin, työn hyviin ja huonoihin puoliin, bändiohjaajan merkitykseen, nuorten luovuuden sekä sosiaalisten taitojen tukemiseen.

7.1. Humanistinen oppimiskäsitys

Humanistisessa oppimiskäsityksessä korostetaan oppilaan itseohjautuvuutta ja henkilökohtaisia kiinnostuksen kohteita. Pitkälle kehittyneiden oppilaiden mieltymyksiä kannattaa kuunnella esimerkiksi soitettavia kappaleita valittaessa. Opettaja toimii ikään kuin ohjaajana joka tukee oppilaan omia kiinnostuksen kohteita. Humanistisessa oppimiskäsityksessä oppilaalla on vastuu omasta oppimisestaan, mikä toteutuu pitkälti omissa musiikkipedagogiikkaopinnoissani. (Itä-Suomen Yliopisto.)

Haastattelemani ohjaaja oli hakenut nuorisotoimelle erityisnuoriso-ohjaajan sijaisuutta ja sattumien kautta päätynytkin bändiohjaajaksi. Ohjaajalla oli halu työskennellä musiikin parissa muuten kuin muusikkona, joten bändiohjaus vaikutti hyvältä vaihtoehdolta, sillä siinä pääsisi työskentelemään myös nuorten kanssa. Hän on haastattelun hetkellä työskennellyt bändiohjaajana kuuden vuoden ajan, sekä toiminut aiemmin kaksi vuotta yrittäjänä bänditoiminnan parissa.

Parhaana asiana työssään hän pitää lasten ja nuorten oppimiskokemusten ja kehityksen näkemisen. Hän kokee tärkeäksi, kun nuoret pääsevät itse kokeilemaan itse keksimään asioita sekä sen, kun hän saa olla luovan toiminnan tukena. Vaikeimmaksi puoleksi bändiohjaajan työssä hän kokee työn laaja-alaisuuden ja monenlaisten bänditoiminnan osa alueiden hallitseminen, sekä työn aikataulujen sovittamisen perhe-elämään.

Itse pääsin jonkin verran työharjoittelussani seuraamaan kyseisen bändiohjaajan työtä ja huomasin, että työssä riittää paljon monipuolista tehtävää ja paljon paikasta toiseen siirtymistä, joten päivät saattavat olla hyvinkin pitkiä. Työ on bändiohjaamisen lisäksi nuoriso-ohjaamista, jolloin päätoiminta ei välttämättä ole soittamista vaan virikkeitä voidaan tarjota muillakin keinoin. Työhön kuuluu myös soitinten huoltamista ja toimistotyötä, sekä esiintymien ja tapahtumien järjestämistä nuorille.

Työssään ohjaaja kertoo kehittävänsä itseään kuuntelemalla nuoria ja ottamalla selvää heidän kokemuksistaan kulttuurin parissa. Hän panostaa työssään musiikin ymmärtämiseen ja jäsentämiseen, enemmän kuin eri instrumenttien hallintaan. Näin hän pystyy ohjaamaan nuoria luovaan tapaan tehdä musiikkia.

Olen itse huomannut opetustyöni parissa ja muistelemalla omaa nuoruuttani kuinka ajankuva vaikuttaa siihen minkälainen musiikki ja ilmiöt kiinnostaa. Opettaja oppii nuoria kuuntelemalla itsekkin uusia asioita ja saa uusia bändejä tietoonsa. Bändiohjaamisessa korostuu ohjaajan monipuolisuus ja eri taitojen hallinta. Hyvänä esimerkkinä nuorten kulttuurin ja kiinnostuksen seuraamisesta bändiohjaajan työtä seuratessa oli ja nuorilla oli projektina muun muassa Minecraft- peliin pohjautuva Let's Play- pelivideo. Videossa nuoret kuvasivat videokuva pelistä ja tarkoituksena oli lisätä taustalle oma bändikerhossa keksitty kappaale. Arvoja joita hän haluaa työssään välittää, on että musiikki olisi kaikille mahdollinen harrastus.

Yleisesti ohjaustoiminnassa korostetaan suvaitsevaisuutta ja hyvien käytöstapojen merkitystä toimivan bändin perusteena. Ohjaustoiminnalla pyritään myös vahvistamiseen, sekä syrjäytymisen ehkäisyyn pitkäaikaisen harrastustoiminnan avulla. (bändiohjaaja)

Bändisoiton ohjauksessa pyritään bändiohjaajan mukaan myös tiedottamaan nuorisotoiminnan ajankohtaisista asioista, sekä ohjauksellisesti toimimaan nuorisotyön mukaisten arvojen mukaan. Näitä arvoja ovat mm. suvaitsevaisuus, tasa-arvoisuus ja oikeudenmukaisuus. Tällaiset arvot eivät välttämättä ole aiheisältöinä bändisoiton ohjauksessa, mutta tulevat ohjaustilanteiden mukana ja toimivat ohjaajan toiminnan pohjana. Näiden arvojen mukainen toiminta kasvat-
taa lapsia ja nuoria tervettä elämää ja yhteiskuntakelpoisuutta kohti. Itsessään bändisoitto ei tuota suuria elämänhallintataitoja tai korjaa joitakin ongelmallisia toimintamalleja nuorissa, mutta ohjaaja voi vaikuttaa nuoriin lukemattomilla tavoilla oman ohjaustyönsä kautta.

Ohjattavien kehitys sosiaalisesti ja musiikillisesti ovat hienoimpia asioita ohjaustyössä. Ongelmien kautta saavutetut kehitysaskleet ja se prosessi, mikä niihin on käyty, ovat hienoja tilanteita ohjaajalle. Tehdystä työstä saa yleensä nopeasti ja suoraan palautetta, esimerkiksi ensimmäisten keikkojen jälkeiset fiilikset nuorten kesken ovat todella isoja palkintoja. Joskus pelkkä rumpukompin oppiminen tai soinnun oikein ottaminen voivat olla myös isoja juttuja, kun tietää miten paljon nuori on työtä asian eteen tehnyt. Yleisesti nuorten positiiviset kokemukset ohjaustyöstä ovat parhaita puolia tässä työssä. (bändiohjaaja)

7.1.1 Konstruktiivinen oppimiskäsitys

Konstruktiivisessa oppimiskäsityksessä oppilas nähdään aktiivisena ja sosiaalisena yksilönä (Anttila 2004, 20-22). Konstruktivistisessa oppimiskäsityksessä uusi tieto pohjautuu aiemmin opitulle. Esimerkiksi opiskeltaessa soitintamista vaikkapa pianolla. Lähtötilanteessa soitetaan soitintamista kahdella

äänellä (perusääni-kvintti) sen jälkeen siirrytään kolmisointuihin ja siitä yhä laajempiin harmonioihin. Näin uusi tieto rakentuu vanhaan käytännössä. Konstruktivisessa oppimiskäsityksessä korostuu oppilaan yksilöllisyys. Opettajan työssä se ilmenee mielekkään ja oppilaan kiinnostuneisuutta ruokkivan opetusmateriaalin hankkimisesta, jota tarjoamalla saadaan pidettyä motivaatiota yllä. (Itä-Suomen Yliopisto.)

Bändiohjaaja motivoi nuoria asettamalla ja antamalla heille tavoitteita ja kannustamalla ohjaustoiminnassa, sekä esimerkkien, kuten nuorten omien bändien tai tunnettujen artistien avulla. Hän pyrkii yleisesti luomaan ilmapiiriä, jossa on mahdollisuus toteuttaa itseään. Oppilaiden luovuutta hän tukee kuuntelemalla nuorten omia ideoita ja pyrkimällä auttamaan niiden toteutuksessa eri ohjausmenetelmien avulla. Nuorisokulttuurin tuntemus antaa pohjaa itseilmaisulle, jota hän käyttää ohjauksessa hyväksensä tunnistamalla nuorten omat kulttuuriset vaikuttimet.

Luottamuksellisen ilmapiirin bändiohjaaja pyrkii luomaan keskustelemalla paljon ohjattavien kanssa ja käyttämään ohjauksessa nuorten omia mielenkiinnon kohteita. Hän pyrkii tutustumaan nuorten omaan maailmaan ja poimimaan sieltä ohjaukselle yhtymäkohtia, jotta ohjattu toiminta tuntuisi omakohtaiselta. Esimerkiksi biisin aiheissa monesti peilataan nuorten omia tilannetta ja tutkitaan samalla nuoren omaa mielipidettä käsiteltäviin asioihin.

Pyrin aina kuuntelemaan nuorten asiaa ja kertomaan niistä rehellisen mielipiteen aikuisen näkökulmasta. Joskus tilanteessa voi olla konfliktin mahdollisuuksia, mutta silloin ohjaajan tulee löytää menetelmät tilanteen ratkaisemiseksi. Esimerkiksi päihdemyönteiset lyriikat biisissä, miten sellaisen asian voisi kertoa siten, että se ei ole ristiriidassa nuorisotyön arvojen kanssa?. (bändiohjaaja)

7.1.2 Kognitiivinen oppimiskäsitys

Kognitiivisessa oppimiskäsityksessä korostetaan uuden tiedon rakentamista vanhan varaan ja oppilaan merkitystä erilaisen tiedon rakentumisessa. Opetettavia asioita pohditaan ja käsitellään monipuolisesti, minkä seurauksena oppilas kykenee luomaan omia ajatusprosesseja käsiteltävästä aiheesta. Oppiminen tähtää oppilaan tavoitteellisuuteen ja itseohjautuvuuteen. Oppiminen on sosiaalista vuorovaikutusta ja samoja asioita opetetaan oppilaiden tarpeiden mukaan eri tavoin. Opetuksessa korostetaan ja tuetaan enemmän asioita, joita oppilas jo osaa kuin virheitä. (Itä-Suomen Yliopisto.)

Luottamukseen vaikuttavat myös toimintaympäristö ja toiminnan säännöllisyys, sekä lupausten pitäminen. On tärkeää antaa tilaa nuoren omalle persoonallisuudelle, mutta samalla pitää pystyä säilyttämään rajat ohjaustoiminnan ja sosiaalisen toiminnan kesken. Jos persoonallisuus estää ohjaustoiminnan vastaanottamisen, niin silloin tulee keskustella sosiaalisen ohjaustoiminnan menetelmien avulla kuinka ongelma saadaan ratkaistua. Persoonallisuuden kautta voidaan myös luoda ryhmälle paljon yhteistä sisältöä pitäen persoonallisuutta voimavarana. Tärkeää on säilyttää ryhmän tasa-arvo, jotta kaikki jäsenet kokevat tullessa huomioiduksi ohjaustilanteissa. Työssään kyselyyn vastannut bändiohjaaja painottaa omaehtoisuutta, vastuullisuutta ja harrastamisen mukavuutta. Tärkeää on, että nuoret itse muodostavat oman mieleisensä musiikkiharrastuksen. Haastattelemani bändiohjaaja auttaa heitä saavuttamaan tavoitteensa ja ohjaa heitä musiikillisten, sekä pedagogisten menetelmien avulla.

7.2 Bändiohjauksen merkitys

Haastattelemani bändiohjaajan mukaan tärkein tehtävä bänditoiminnassa on tarjota nuorille mahdollisuus itseilmaisuuksiin sekä kokemukseen omaehtoisesta

harrastustoiminnasta. Sosiaaliset taidot sekä itsevarmuus kehittyvät ohjatuissa ryhmätuokioissa. Onnistumisen kokemukset ryhmässä tai yksin luovat vahvempaa minäkuvaa.

Kysymykseen bändiohjaajan merkityksestä hän vastasi, että bändiohjaajalla tai millä tahansa lasten ja nuorten toiminnan ohjaajalla on valtava merkitys ryhmän jäseniin. Ohjaaja on vastuussa ryhmäläisten keskinäisestä toiminnasta ohjaustilanteissa, sekä osaltaan myös ohjaustilanteiden jälkeen. Jos puhutaan pelkästään musiikista, niin bändiohjaajalla on vastuu ryhmän keskinäisen musiikillisen kommunikaation ylläpitämisestä. Ohjaaja on myös vastuussa, että hän osaa soveltaa eri ohjausmenetelmiä erilaisten oppimistapojen kesken. Hänestä kuitenkin ryhmän ohjaus ja sen hallinta on tärkein ohjaajan osa-alue. Ohjaajan tulee ylläpitää ryhmäläisten kesken hyvää yhteistyötä ja luoda ohjauksen kautta mielekästä harrastustoimintaa sekä osata puuttua ongelmiin kasvattavalla asenteella, tasapuolisesti kaikki ryhmäläiset huomioon ottaen.

Luottamuksellisen ilmapiirin hän pyrkii luomaan keskustelemalla paljon ohjattavien kanssa ja käyttämään ohjauksessa nuorten omia mielenkiinnon kohteita. Ohjaaja pyrkii tutustumaan nuorten omaan maailmaan ja poimimaan sieltä ohjaukselle yhtymäkohtia, jotta ohjattutoiminta tuntuisi omakohtaiselta. Esimerkiksi kappaleiden aiheissa monesti peilataan nuorten omaa tilannetta ja tutkitaan samalla nuoren omaa mielipidettä käsiteltäviin asioihin.

Olen bändiohjaajan kanssa samoilla linjoilla monissa asioissa. Hänen vastauksistaan tulee esille monien eri oppimistyylien yhdistelmää. Hänen ohjaustyyliinsä on yhdistelmä monista eri oppimistyyleistä kuten hyvällä opettajalla tuleekin olla. Tänä päivänä musiikin opetuksessa on menty kohti inklusiivista musiikin opetusta, jossa konstruktivistinen oppimiskäsitys on pääosassa. Opettajan on tärkeää poimia eri oppimiskäsitysten parhaat puolet, jotta voi soveltaa niitä eri oppimistyylin omaavien oppilaiden kanssa omassa työssään.

Keskinäisellä opettajan ja oppilaan kemiolla on myös vaikutus oppimisen tehokkuuteen ja motivaation. Opettajan tulee tuntea oman alansa ammattietiikka ja toimia sen mukaan. Yleisesti opettaja ja oppilas ovat hieman etäisiä, mutta kaverillisempi ja ihmisläheisempi tyylikin voi toimia motivoivana tekijänä ja tuottaa tehokkaita oppimistuloksia. Opetuksen on kuitenkin hyvä olla vuorovaikutuksellista eikä liian tiukkaa, mutta tietty auktoriteetti opettajalla pitää olla jotta, tavoitteellisuus opettamisessa säilyy. Rakentavan ja kannustavan palautteen antaminen ja saaminen, niin opettajalle kuin oppilaallekin, on tärkeää oman kehittymisen kannalta.

8 Pohdinta

Olen saanut opinnäytetyöstäni itselleni uutta ja arvokasta tietoa, ja sen tekeminen on tukenut ja kehittänyt samalla omaa opettajuuttani. Valmistumiseni jälkeen aion soveltaa oppimaani ja saamaani teoriapohjaa myös työelämässä. Varhaisnuoren bändioppilaan havainnointi kiinnitti huomioni ohjattavien yksilöllisten ominaisuuksien ja piirteiden merkittävyyteen sekä ryhmän tärkeyteen. Aion soveltaa opetustyössäni oppilaiden luovuuden kehittämistä yhtenä osa-alueena. Haasteena myöskin erilaisten ihmisten kohtaaminen sekä yksilöinä että ryhmän jäsenenä.

Bändiohjaajan haastattelun pohjalta sain arvokasta tietoa siitä, miten kokenut ohjaaja kokee työnsä. Pohtiessani ohjaajan roolia varhaisnuorten bändiohjaajana näen sen tärkeänä nuoren musiikillisessa kehityksessä ja yleisen kasvun tukemisessa. Parhaassa tapauksessa saatan ohjauksellani antaa nuorille motivaatiota soittoharrastuksen jatkamiseen tai huonossa tapauksessa soittoinnostuksen latistumiseen.

Opettajan antama palaute voi olla nuorelle eteenpäin kantava voima. Palautteen avulla nuori tietää, miten etenee ja mihin hänen on panostettava. Hyvä palaute on vuorovaikutuksellista, ja siinä opettaja ja oppilas voivat yhdessä pohtia tilannetta. Palaute parhaimmillaan on suunnitelmallista ja säännöllistä, jotta se mielletään osaksi opiskelijan normaalia etenemistä ja kytkeytyy ammattitaitovaatimukseen ja arviointikriteereihin. Ilman palautetta opiskelijan on lähes mahdotonta tietää, miten hän on edennyt opinnoissaan. Kun palautteen anto on tietoinen tapahtuma, vältetään hallitsemattomat tunteenpurkaukset. Tarvittaessa annettu välitön palaute on usein korjaavaa ja se tulee antaa harkiten. Palautteen tulee olla selkeää ja ohjaavaa, jotta opiskelija ymmärtää, mitä hänen on korjattava ja miten. Opettajan tulee olla tasapuolinen ja johdonmukainen palautteen annossa, jotta opiskelijat kokevat sen oikeudenmukaisiksi. Huolellinen valmistautuminen ja palautteen perustelut ovat tärkeitä.

Opettajana aion panostaa musiikilliseen ammattitaitoon ja kultaisen säännön periaatteeseen: opetan niin kuin toivoisin itseäni opetettavan. Pyrin olemaan avoin kaikille vaikutteille, poimimaan niistä itselleni olennaiset, keräämään korjaavaa palautetta ja refleктоimaan omaa toimintaani kriittisesti. Pyrin hyödyntämään opetuksen vuorovaikutuksellisuutta eli opettaja voi oppia oppilaaltaankin. Lisäksi tehtäväni opettajana on ohjata oppilasta eteenpäin, silloin kun omat ohjaustaitoni käyvät riittämättömiksi. Haluan olla sellainen opettaja, joka innostaa uuden oppimiseen ja löytää oppilaistaan yksilölliset piirteet ja tavat kehittyä. On tärkeää tarjota nuorille kehittävää ajanvietettä, mikä tapahtuu ryhmän jäsenenä toimien. On myös tärkeää osoittaa nuorille kiinnostuneisuutta heidän kuulumisensa suhteen. Toimintani on tärkeää ollessani yksi nuoren elämään ja kasvuun vaikuttavista aikuisista. Pyrin opetuksellani luomaan turvallisen oppimisympäristön ja onnistumisen kokemuksia.

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyöstä olen saanut hyödyllistä tietoa tutkimuksen ja kirjallisen työn tekemisestä. Olen onnistunut omissa itselleni asettamis-

sani tavoitteista saada opinnäytetyöni kautta saada lisää työkaluja omaan opetustyöhön, ryhmän opettamisessa ja uusien luovien sovellutusten kokeilemiseen. Toimin opinnäytetyön aineiston keruuvaiheessa opetusharjoittelussa bändiohjaajana Pohjois-Karjalan alueella sijaitsevassa taajamassa. Ohjaukseni mahdollisti kyseisessä pitäjässä nuorten soittoharrastuksen sille vuodelle, mikä koen erittäin tärkeäksi asiaksi. Bänditoiminta voi olla sitä harrastavalle nuorella tärkeä alusta luovuuden ja sosiaalisten taitojen kehittymiseen.

Lähteet

- Aaltola, J. & Valli, R. 2007. Ikkunoita tutkimusmetodeihin. Juva: WS Bookwell Oy.
- Anttila, M. 2004. Musiikkiopistopedagogiikan teoriaa ja käytäntöä. Joensuu: Joensuun yliopisto.
- Atjonen, P. 2007. Hyvä, paha arviointi. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino Oy
- Fredrikson, M. 2005. Lasten musiikillisen kehityksen tutkimus. Teoksessa: Johdatus musiikintutkimukseen (toim.) Eerola, T., Louhivuori J. ja Moisa-la P. Vaasa: Ykkös-Offset Oy.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara P. 2004. Tutki ja kirjoita. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi. Itä-Suomen Yliopisto. 2015.
<http://www2.uef.fi/fi/aducate/oppimis-ja-ohjauskasityksia>. 1.5.2015.
- Joensuu musiikkiluokka. 2015.
<http://www.joensuu.fi/musiikkiluokka>. 1.5.2015.
- Karppinen S., Ruokonen I. & Uusikylä, 2009. Nuoret ja taide – Ilolla ja innolla, uhmalla ja uhollla-Kirjoituksia murrosikäisten taito- ja taidekasvatuksesta. Tampere: Oy FINN LECTURA Ab.
- Karppinen, S., Ruokonen, I. & Uusikylä, K. 2005. Taidon ja taiteen luova voima: Kirjoituksia 9–12-vuotiaiden lasten taito- ja taidekasvatuksesta Hel-sinki: Finn Lectura.
- Larmola K. 2004. Rokkibändin ABC: Käytännön opas keikkailevalle muusikolle. Helsinki: Idemco.
- Mannerheimin lastensuojeluliitto. 2014. Vanhenpainnetti.
<http://www.mll.fi/vanhenpainnetti/>. 9.3.2014.
- Muurame. 2015.
<http://www.muurame.fi/fi/banditoiminta/>. 7.5.2015.
- Moilanen, K. Musiikin harrastaminen voi luoda lapsille superaivot. Helsingin Sa-nomat. 16.11.2014.
(<http://www.hs.fi/kaupunki/a1416024013451>. 13.4. 2015.
- Otava Opisto. 2015.
http://opinnot.internetix.fi/fi/materiaalit/ps/ps2/2_kehitykseen_vaikutta_vat_tekijat/03_ihmisen_elamankaaren_vaiheet. 1.5.2015.
- Pietarin suomalainen koulu. 2013.
http://peda.net/veraja/piesko/pietarin_suomalainen_musiikki_instituutti/tutkimustietoa. 9.3.2014.
- Saaranen-Kauppinen A & Anna Puusniekka. 2006.
KvaliMOTV – Menetelmä-opetuksen tietovaranto Tampere: Yhteis-kuntatieteellinen tietoarkisto
<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/>. 2.5.2015
- Salmivalli, C. 2005. Kaverien kanssa: Vertaissuhteet ja sosiaalinen kehitys. Jyväskylä: Ps-kustannus.
- Tabell, M. 2010 Jazzmusiikin harmonia. Helsinki. Gaudeamus.
- Viljamaa, J. 2013. Tue lapsesi lahjakkuutta. EU:WSOY.

Bändiohjaajan kyselyhaastattelu, kevät 2014

1. Miten päädyit bändiohjaajaksi?
2. Kuinka kauan olet toiminut bändiohjaajana?
3. Mikä työssäsi on parasta entä vaikeinta?
4. Miten kehität itseäsi ohjaajana?
5. Mitä arvoja haluat korostaa opetuksessa?
6. Minkälaisia keinoja käytät motivoitaksesi ohjattaviasi?
7. Miten tuet ohjauksessasi oppilaiden luovuutta?
8. Minkä koet bänditoiminnan tärkeimmäksi tehtäväksi?
9. Mitä taitoja bändisoitto kehittää?
10. Onko soittamisesta jotain yleistä hyötyä muuallakin elämässä?
11. Mikä on mielestäsi bändiohjaajan merkitys?
12. Mitkä ovat opettamisen parhaita puolia? Mitä koet itse saavasi opettamisesta tai oppilailtasi?
13. Miten luot luottamuksellisen ilmapiirin uuden oppilaan kanssa?
14. Miten bändiohjauksessa mielestäsi pitää ottaa huomioon oppilaan persoonallisuus? Mitä asioita painotat omassa opettamisessasi?